ԱՐՄԷՆԻԱ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼԸՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Մէն տեղի համար ուր այս լրագրի մուտքն արգիլուած չէ, ամբողջ 20րդ շրջանի (1904 օգոստ.—1905 յունիս) բաժնորդագինն է 20 Ֆր. կանխիկ կարելի է նաև բաժնորդագրուիլ քանի ամսի համար որ ուզուի, ամէն մէկ ամսականը 2 Ֆր. հաշուելով և 1905 յունիս ամսէն անդին չանցնելու պայմանով։

Նամակ և ծրարպէտք է ղրկել հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN. Rédacteur du journal *Arménia*. MARSEILLE (France).

Ի ՏԱՐԻ

Թիւ 43

1905 ՄԱՅԻՍ 24 Դշ.

(Հ. Տ. Մայիս 11)

ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, երէկ հարկ համարի, համառօտելով և կամ ամբողջ միայն կը հրատարակէ իրեն ղրկուած գրութիւնները։ Պարտաւոր չէ վերադարձնելու հրատարակուած ձեռագիրները։

Յանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։

Յանուցման 1 միլիմետրը 1 սանթիմ արժէ։ 1 գիտակը 2 սանթիմ։

Les annonces, en français e en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction : Rue Beaumont, 9.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գրմէնիայի Օժանդակութիւն. — Կանոնագիր «Արմէնիայի Օժանդակներուն». — Վէճ. Հայրիկի կոնդակը՝ իր կիսարձան նուիրողներին. — Նամակ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներէն (Նիւ Եորք)։ — Հայեր ի Ռուսիա. — Հայեր ի Թիւրքիա։ — Հայեր ի Եգիպտոս։ — Հայեր ի Պուլկարիա. — Տեղական. — Առ տարածեալ Համազգայինս (ոտանաւոր). — Կովկաս. — Ռուս եւրոպական սպատերազմը. — Ծանուցումներ։

Լուսինեան. Նոր Բառգիրք Պատկերազարդ Ֆրանսահայ, երկու խոշոր հատորներ, մանրատառ և եռասիւն (ամէն մէկ սիւնը 73 տող), որոնց Ա.ը 1061 և Բ.ը 816 երեսներէ կը բաղկանայ։ Ամէն մէկ բառի առջև անոր համապատասխան հայերէն բառերը դրուելէ զատ՝ անոր զանազան առումներ և գործածութեան ոճեր ալ ամբողջութեան բացատրուած են։ Շատ բառերի (կենդանիներ, գործիքներ կամ) առջև դրուած են նաև անոնց պատկերներ, սեւելի որոշ կերպով նկատելու համար զանոնք։ Ֆրանսերէն լեզուով զբաղողներուն դիւրութիւն մը ընծայելու նպատակով՝ սոյն Բառգրքի աշխատասիրողը, Հարգ. Իշխան Լուսինեան, որ ոչ մի չահ չակնկալեր անկէ, երկու հատորին միանգամայն դին նշանակած է 25 Ֆր.

Լուսինեան. Բառարան Հայերէնէ Գըղիերէն (հայերէն շատ ոճերի և ասացուածքների Ֆրանսերէն թարգմանութիւններն ալ դրուած են)։ Բ տպագր։ Շքեղ կազմով։ 15 Ֆր.

ԾԱԽՈՒՏ ԳԻՐՔԵՐ

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծախու գտնուած գիրքերի մանրամասն ցուցակը հրատարակուած է Արմէնիայի 17րդ շրջանի 38, 39 և 40 թիւերուն մէջ։

Այդ թիւերէն յատկապէս սեւելի տպած լինելով, պատրաստ ենք ձրիապէս ղրկել անոնց որոնք կը փափաքին մեր գրացուցակները ունենալ, եթէ գոնէ 50 սանթիմ ղրկելով գիրքը ուզեն մեզնէ նախապէս. այդ ուզուած գրքի ծրարին մէջ դրուելով կը ղրկուին գրացուցակներն ալ։

ԱՐՄԷՆԻԱՅԻ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Արմէնիան հիմնուած է մեր հայրենիքի ազատութիւնն գաղափարը ժողովրդին մէջ տարածելու, անոր վրայ հայ ժողովրդի ուշադրութիւնը դարձնելու և մեր ազգային քաղաքական ու պահանջներուն վրայ ճիշդ տեղեկութիւններ հաղորդելու պաշտօնով. թէ ինչպէս կատարած է նա իր այդ պաշտօնավարութիւն 20 տարիի շրջանին մէջ, մենք այդ կէտի վրայ մանրամասնութիւններուն չպիտի մտնենք հոս. միայն սակաւ կըսենք որ Արմէնիայի հիմնադիր–տնօրէնն այդ նպատակի համար աշխատած է այնչափ որչափ իր ոյժերը թոյլատրած են և թո՛ղ նորէն իր համարձակութենէն ըսել լմընցրած է նոյն իսկ իր ոյժերէն շատ շատ աւելին, ուժասպառ լինելու չափ։

Հայց երկուքեան այն նպատակ որուն համար հիմնուած է Արմէնիան, անձնական գործ մը չէ, այլ ընդհանրական և գաղափարական, լոկ անձնական ջանքերով չէ կարելի յաջողիլ հասնիլ անոր, այլ ընդհանուր գաղափարակիցներն ալ պէտք է իրենց ջանքերն և աջակցութիւն միացունեն յառաջդիմութեան համար։

Գաղափարակիցներուն համախմբման, Արմէնիայի օժանդակութեան և հետեւապէս անոր գաղափարի տարածման գործը կանոնաւորելով կազմակերպելու համար, մենք ժամանակը հասած կը համարինք չեշտելով կոչում ընելու մեր զգացող և հասկացող գաղափարակիցներուն, որ իրենք ալ մեզ հետ միանալով ոյժ տան «Արմէնիայի Օժանդակութեան» գործին որի կանոնագիրը հրատարակուած է արդէն առանձին տետրակով և որ այսօր ալ կարտատպենք Արմէնիայի սոյն թուին մէջ, բոլոր ընթերցողներուն ուշադրութեան ներկայացունելու և վերստին հրաւէր կարդալու համար որ Արմէնիայի գաղափարակից եղողներն այս կանոնագրի համեմատ կազմակերպուելով աջակցին և ոյժ տան իրենց համակրած ու փայփայած գաղափարի տարածման ու զօրացման գործին։

Ճոռոման խօսքեր, կողմնակի և անուղղակի ճանբաներով փախուստի մեկնութիւններ և կանոնագրական քննադատութիւններ պէտք չեն այժմ. գործ պէտք է, միանալ և կազմակերպուիլ պէտք է. կանոնագիրը բոլորովին անփոփոխելի չէ, թէև երկար մտածումներու արդիւնք եղած լինի այն, եթէ ամէն մարդ իր խելքի փչացածն ըսէ ու առաջ քչէ, քան մ'ալ առաջ չերթայ, պաշտպանութիւնը կրնէ այնտեղ։ Ով որ կանոնաւորութիւն, կարգ ապահովութիւն, յարատեւութիւն չսիրեր, նա Արմէնիային հետաքրքրուած չլինիր, Արմէնիայի սկզբունքները նա զմբռնած չլինիր։

Եթէ Արմէնիայի տարածած գաղափարներուն սրտանց համակիր ես և դուն ալ կուզես անոր ոյժ տալ, առաջդիմել ինչդ «Արմէնիայի Օժանդակ» գրուէ այս կանոնագրի համեմատ և այնուհետեւ ալ քու մտերիմ բարեկամդ, քու ամենամօտիկ գաղափարակիցդ գրէ, յորդորելով զինք որ նա ալ իր կարգին քեզի պէս ընէ, ուրիշ մ'ալ ինք գտնէ, գտնէ մէկ հատ ալ ինք ա ւելցնէ ձեր թուի վրայ որ հետզհետէ 10ի հասնի որ կարենաք տասնեակ մը կազմել կանոնագրի 9րդ յօդուածին համեմատ։ Տեսնենք թէ քանի՞ հայ պիտի գտնենք մեր մէջ այս հասկցող և միանալ ուզող — ոչ թէ խօսքով, այլ գործքով։

Եթէ քիչեր գտնուին մեզ ձեռք երկնցունող այս գործի մէջ մեզ հետ միանալու համար, այդ քիչութիւնն պէտք չէ յուսահատցունէ մեզ. ընդհակառակ, այդ պէտք է աւելի սաստկացունէ մեր եռանդ, այդ պէտք է մեզ համոզէ թէ դեռ չ'ստ պէտք կայ եռանդով աշխատակցելու։ Մեզ հետ միանալ ուզողները պէտք է գիտնան թէ Արմէնիայի բառարանին մէջ «յուսահատութիւն» բառ չկայ։

Օրական գաղափարի մը տարածման համար աշխատողների քիչութիւնն ալ նեղն այնչափ վհատեցուցիչ չէ, միայն թէ պէտք է արտասանց միանան, կանոնաւոր կերպով աշխատակցին և ՕԳՈՒՏԵՒԵՆ Գաղափարական հզօր և մեծ մէկ յեղափոխիչն անգամ որ այսօր (20 դար յետոյ) 500 միլիոնի չափ իրեն հետեւող ունեցած է, ի սկզբան մի քանի հատ ձկնորսներ և նաւավարներ միայն իրեն գործակից կրցած էր գտնել, իր քարոզութիւններին և կոչերին ունկնդրող բազմաթիւ հազարաւորների մէջէն. նոյն իսկ իր մեռնելէ ամիսուկէս յետոյ ալ, իրեն հետեւող և վերնատան մը մէջ ժողով կազմողների թիւը հազիւ 120ի հասած էր։

Գաղափարակիցնե՛ր, պէտք է միանալ և յարատևել։ Քաջալերութեան գաղտնիքն ատոր մէջ է։ Ժամանակէ մը յետոյ կը տեսնուի որ քիչը չատցած է, փոքրիկը մեծցած։

Մ. Փ.

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

«ԱՐՄԷՆԻԱՅԻ ՕԺԱՆԴԱԿՆԵՐ» Ի

ՊԱՐՏՔԵՐ

1. «Արմէնիայի Օժանդակ» կը կոչուին անոնք որոնք կուգան ԿԱՆՈՆԱԳԻՐՍ նպատակ Արմէնիայի զօրանալուն և տարածուելուն։

2. Հայ մը «Արմէնիայի Օժանդակ» համարուելու համար, կը պարտի Արմէնիային տարեկան նպաստ մը տալ, որի մէկ բաժինը 12 Ֆրանգ է տարին և կարելի է նաև ամէն ամիս վճարել մէկ մէկ Ֆրանգով, դիւրութեան համեմատ։ Օժանդակ մը քանի բաժին որ ինք ուզէ, նոյնքան կը գրուի։

3. Օժանդակի մը բարոյական պարտականութիւնն է, իր հանգամանքներուն ներածին չափ, աշխատիլ Արմէնիայի լրագիրը տարածելու և անոր նիւթական զարգացմանը նպաստելու, բաժնորդներ կամ նուիրատուներ գտնելով և այլ միջոցներով որոնք «Արմէնիայի Օժանդակ»ներէն յարմար տեսնուին և ընդունուին նաև Արմէնիայի տնօրէնութենէն։

4. Միանուագ 500 Ֆրանգ տուողը «Արմէնիայի Մշտական Օժանդակ» կը լինի և ա՛լ բաժնեգին չվճարեր (ուրիշ բան է եթէ ինք ուզէ երբեմն նուէրներ ալ տալ)։ Մշտական Օժանդակն ինք առանձին ձայն կունենայ, առանց երեսփոխան լինելու, 10 անձի կոմմէն։

Ուզողը կարող է նաև մաս առ մաս վճարելով ամբողջացունել այդ 500 Ֆրանգի գումարը, առ առաւելն մէկ տարիի ընթացքին մէջ. իսկ եթէ տարին լրանայ և 500 Ֆրանգը ամբողջացած չլինի, իր տուած գումարը իբրև նուիրատուութիւն կը հաշուուի և ոչ թէ «Մշտական Օժանդակ» կը համարուի։

5. Արմէնիայի Օժանդակ գրուողը իր առաջին վճարքի հետ պէտք է ղրկէ նաև հինգ (5) Ֆրանգ, Օժան-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ

Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՎՆԵՐԻՆ

Ի ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՎՆԵՐԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ

Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՎՆԵՐԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ

Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՎՆԵՐԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ

Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՎՆԵՐԻՆ

— Ջմիռնացի Տիար Մինաս վաճառեհան առաջարկեր է Ջմիռնի Ազգ. վարչութեան որ Հայերի Թաղին մէջ իր ունեցած մէկ տունը Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրուելով վագի լինի, ու եւ իր կնոջ մահէն վերջ Ազգին պատկանելու պայմանով։

— Պատրիարքարանի խառն ժողովի ապրիլ 27/10 մայիսի նստին մէջ կարդացուեր է կ.պոլսի աւստրահունգարական դեսպան Պարոն տը Քալիէնի մեր Ս. Պատրիարքին ուղղուած գրութիւն մը որով Ն. Վսեմութիւնը Հունգարիոյ կառավարութեան շնորհակալութիւնները կը յայտներ Հայ ազգի այն հոգածութեան համար, որ 1915 տարիէ ի վեր Նիկոմիդիոյ Հայերի գերեզմանատան մէջ պահպանուած էին էմէրէք տը Թէօքէօլի հին թանի ոսկրները, և միանգամայն այն դիւրութիւններուն համար, որոնք այս առթիւ տրուած էին այդ ոսկրներուն Հունգարիա փոխադրութեան առթիւ։ Ս. Պատրիարքը հաղորդեր է նաեւ թէ Հունգարական կառավարութիւնն 6000 ֆրանկի գումար մը նուիրած է, Նիկոմիդիոյ Հայերի եկեղեցիի և դպրոցի պէտքերուն գործածուելու համար։

— Տիար Տգ. Ն. Տաղաւարեան որ իր բժշկական ուսում առած է Բարիզի մէջ և որ իր գիտական հրատարակութիւններով հռչակաւոր է երկար տարիներէ ի վեր, իր հնաբանական և երկրաբանական ճոխ հաւաքածոյն նուիրեր է կ.պոլսի կեդրոնական վարժարանին։

— Զէյթունի Նորընտիր առաջնորդ Գրժ. Ներսէս վ. Խապայեան ճանբայ եղած է Մերսինէն իր պաշտօնատեղի երթալու համար։ Տ. Ներսէս վ. պիտի ներկայանայ Հալէպի կուսակալին որի իրաւասութեան շրջանակին մէջ կը գտնուի Զէյթուն և անոր պիտի յանձնէ կիլիկիոյ Ամեն. Սահակ Խապայեան կաթողիկոսէն իր պաշտօնավարութեան համար գրուած նամակը և կուսակալէն ալ Զէյթունի գայմագամին ուղղուած յանձնարարագիրը մ'առնելով պիտի ուղեւորի Զէյթուն։

— Ուսուցիչների Օգնութեան Ընդհանուր Կեդրոնական Վարչութեան Ընդհանուր Ժողովը որոշման համեմատ Նոյն Ընդհանուր Կեդրոնական Վարչութեան կողմէն առաջարկուած էր որ մինչև 300 շրջանական ուսուցչական ուսուցիչների թոշակին 100 դրուշին (20 ֆրանգ) 20 փարա (10 ամերիմ) և 300 դրուշէ վեր ամսական ստացողներու թոշակէն 100 դրուշին մէկ դրուշ ամէն ամիս վարդրուի իբրև նպաստ Ուսուցիչների Օգնութեան ընդհանուր կեդրոնական վարչութեան։ Ուսումնական խորհուրդն ալ ատոր համաձայն էր։ Քաղաքական ժողովը նկատեց թէ արդար չէ Ուսուցիչների Օգնութեան Ընդհանուր Կեդրոնական վարչութեան կողմէն հոգալու բոլոր ծախսերուն հոգը նոյն իսկ ուսուցիչներէն պահանջել, իբրև թէ այդ գործ բնաւ հանրային հանգամանք կամ ազգային օգտակարութիւն չունենար և սկզբամբ ընդունելի թէ ընդհանուր հասարակութեան ալ պարտքն է նպաստել և հետեւապէս որոշեց որ մէն մի թաղի ուսուցիչներուն համեմատ իրենց ամսեկան տալիք դուժարին չափ ալ թաղական ընդհանուր կեդրոնական Ուսուցիչների Օգնութեան ընդհանուր կեդրոնին։

— Հալէպէն կը գրեն «Բիւզանդիոն»ին. «Վերջերս Հալէպի եկեղեցական գանձարանին մէջ ցեցերու կեր եղած կարգ մը հին գոյքերն երբ կը քննարկուէին, խախուտ հին անտուկի մը խորը 4-5 դարու և թերևս աւելի հնութիւն ունեցող 70 կտոր ձեռագիրը և նոյնքան ալ տպագիրը եկեղեցական հին գրքեր երևան եկան, որոնց գոյութիւնը միայն ժամկոչին և հանգուցեալ աւանդապահ Տ. Խաչատուր անուն քահանային ծանօթ է եղեր. կըսուի որ եթէ կիլիկիոյ հանգուցեալ կաթողիկոսին կամ համախոհներուն ծանօթ ըլլար, չատոնց ղանոնք իւրացուցած կըլլային, անոր համար գաղտնի թողուած էր։ փափաքելի է որ այդ գրքերը կանոնաւոր կերպով ցուցակագրուելով արդիւնքը հրապարակագրուէր։»

— Հայ-Հռոմէականներուն Կ.-Պարբիարք Ամեն. Սապպաղեան Սրբազան ժամ ժամանակներ Հռոմ պիտի երթայ, ներկայանալու համար Պիոս Ժ պապին որմէ պիտի ընդունի պալլիումը։

— Կիլիկիոյ կաթողիկոսական վիճակներէն, Մուլդանի խոստումին համեմատ, Ձրիապէս պետական վարժարաններ ընդունուելիք 10 տղաները պիտի կրթուին Ատանայի, Հալէպի և Էնկիւրիի պետական վարժարաններուն մէջ։

— Կ. պոլսի լրագիրներուն մէջ կը կարդանք թէ կիլիկիոյ Ամեն. կաթողիկոսն ատանձներ է կրօնի դասաւանդութիւնը ժառանգաւորաց վարժարանին մէջ որ սեպհականներուն պիտի բացուի և որի կանոնաւոր շարունակութեան համար նիւթապէս օժանդակելու խոստումներ եղած են։

Այս լուրի առաջին մասը տխուր տպաւորութիւն մը կը թողու մեր վրայ որովհետև մենք կը կարծենք թէ կիլիկիոյ կաթողիկոս մը այնչափ կարգադրելիք գործեր ունի և այնչափ հոգեր կունենայ որ տղաներին դաստալով զբաղելու համար ժամանակ չը կրնար ունենալ։ Մինչ մէկ հատ ալ յարմար եկեղեցական չկայ եղեր կաթողիկոսին չուրջը, վարժարանի մը մէջ կրօնի դասեր տալու գործը, գոնէ անոր յանձնելու համար։

— Հապէշ պատուիրակութեան անդամ Տ. Ալֆօ Միրիէմ Ամեն. Օրմանեան պատրիարքին յանձնած էր Մէնելիք կայսրի ինքնագիր նամակը, որով Նորին վեհափառութիւնը գոհունակութիւն կը յայտներ իր հայ հպատակներուն բարւոք գործունէութեան համար։ Ս. Պատրիարք Հայրը Պատրիարքարանի գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեանի միջոցով պատուիրակութեան յանձնեց ֆրանսերէն լեզուով իր գրած պատասխանագիրը, որով Մէնելիք կայսրին խորին շնորհակալութիւն և երախտագիտութիւն կը յայտնէ հայերի վայելած համակրութեան և պաշտպանութեան համար և իր օրհնութիւնները կը ձօնէ։

— Ռումանիոյ կարող թագաւորի գահակալութեան 39րդ տարեդարձի օրը, Ամեն. Ս. Պատրիարքի կողմէն Գեր. Հայկակ Եպ. Դիմաքսեան և Արիս էֆ. Ֆէսճեան շնորհաւորութեան գնացած են կ.պոլսի ռումանական դեսպանատունը։

— Ամերիկաբնակ հայ վաճառականներէն Տիար Ց. Թաւշանճեան դրամական մրցանակներ նշանակած է արբեցութեան դէմ կ.պոլսի հայ լրագիրներուն մէջ հրատարակուելիք ամէնէն ընտիր յօդուածներուն համար։

— Հայ-Հռոմէականներէն Օր. Ան. նիկ Զամիչ 3000 ոսկի (69.000 ֆր.) կտակեր է Ս. Ցակոբի հիւանդանոցին, պայմանով որ իր կենդանութեան ժամանակ 20 ոսկի ամսաթոշակ ստանայ յիշեալ 3000 ոսկիի տոկոսէն։ Օր. Զամիչ այստարի իր ստանալիքտոկոսը (240 ոսկի) յատկացուցեր է հիւանդանոցինմէջ վիրաբուժական գործողութեան յատուկ սրահ մը չինել տալու։

— Վանէն կիմացուինն թէ Տիար Փանոս Գալփամաճեան մեռեր է։ Հանգուցեալը կտակ մը թողուցած է ե. ղեր վանի ազգային հաստատութիւններին նպաստելու համար։

ՀԱՑԵՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Գաւառական ժողովն որոշեր է եգիպտոսի նախորդ առաջնորդների ստացած ամսաթոշակը յատկացնել նորընտիր առաջնորդ Արժ. Մկրտիչ վ. Աղանունիին, որի պաշտօնը հաստատող հրովարտակի ու կոնդակի ծախքերը պիտի ղրկուին իր ընտրութեան տեղեկագրին հետ։

Ազգ. կեդր. վարչութեան խառն ժողովն Արժ. Տ. Աղանունիի ընտրութեան տեղեկագիրը վաւերացուցած պէս, Ս. Պատրիարք Հայրը պիտի փութայ անոր պաշտօնավարութիւնը հաստատող պերաթը խնդրել Բ. Դուռէն։

Գաւառային Ընդհ. ժողովն առժամապէս ղադրեցուցած է իր նիստերը, իր ատենապետ Վսեմ. Պօղոս փաշա Նուպարի եգիպտոսէ մեկնելուն առթիւ, որ ինչպէս արդէն հրատարակած ենք, իտալիա գնացած է երկրագործական համաժողովին մասնակցելու համար եգիպտական կառավարութեան կողմէն իբրև պատուիրակ։

ՀԱՑԵՐ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Սոֆիայի Թագական Խորհուրդն առաջարկեր է կ.պոլսի Պատրիարքարանին որ Թիրնովայի փակուած եկեղեցիի գոյքերը յանձնուին Սոֆիայի եկեղեցիին։ Ազգ. կեդրոնական վարչութիւնն այդ առաջարկի մասին որոշում տալէ առաջ կարգ համարեր է ստուգել թէ Թիրնովայի մէջ ո՞րքան Հայ կը գտնուի այժմ և թէ չէ՞ կարելի արդեօք վերաբանալ այնտեղի եկեղեցին։

ՏԵՂԱԿԱՆ

Անցած չաբաթ օր (մայիս 20) առիւղիս Հայ գաղութն իր Ընդհանուր ժողովն ունեցաւ առեղնապետութեամբ Տիար Ս. Միրզայեանցի։

Հոգաբարձութիւնն, իր պաշտօնավարութեան պայմանաժամը լրացած լինելով, իր համաբատուութեան հետ մէկտեղ ըստ օրինի հրաժարականն ալ ներկայացուց Ընդհ. ժողովին։ Բայց Ընդհ. ժողովը միաձայնութեամբ վերընտրեց զիրենք, որով գաղութիս Հոգաբարձութիւնը կը կազմեն դարձեալ միևնոյն պատուաբաժան անձերը. Տիար Ց. Ոսկեան — Առեւնապետ, Տիար Ց. Թիւրապեան — Գանձապետ, և Տիար Գ. Հայրուժեանց — Քարտուղար։

Հոգաբարձութիւնն Ընդհ. ժողովին ներկայացուց նաև տեղիս հոգևոր հովուութեան խնդիրը։ Գիտնի է որ Կ.պոլսի Պատրիարքարանի խառն ժողովը Պուլկարիոյ Հայերին համար Պատրիարքական փոխանորդ նշանակած է Արժ. Գովհան Ա. քահանայ Մանդակունին, որ ժամանակէ մ'ի վեր տեղիս հովուութեան պաշտօնը կը վարէ Հոգաբարձութեան կարգադրութեան համեմատ։ Արժ. Տ. Մանդակունին գիտցաւ ինքզինք սիրցունել տեղիս ամէն դասակարգի Հայերին. ուստի ամէնքն ալ գոհ են իրմէն և ախորժութեամբ պիտի տեսնեն իրեն ասկէ հեռացումը։ Հետևապէս Ընդհ. ժողովն որոշեց որ Հոգաբարձութիւնը գրէ Պատրիարքարան, խնդրելով որ Տ. Գովհան Մանդակունին չարունակէ տեղիս հովուութեան պաշտօնը, իսկ Պուլկարիոյ համար ուրիշ անձ մը նշանակուի. Ժողովը նոյնպէս որոշեց, իր գոհունակութեան իբրև նոր ապացոյց մը, 2½ ոսկի աւելցունել Նորին Արժանապատուութեան ամսաթոշակին վրայ և բացառիկ կերպով գումար մ'ալ իրեն նուիրել, իր ընտանիք Պուլկարիա Մարսէյլ բերելով ատեղ հաստատուելու ծախքերին դիւրութիւն մը տալու համար։

Կը լսենք թէ Տ. Ց. Մանդակունին, տեղիս Հայ գաղութի թախանձանքին վրայ, հաճեր է ինք ալ Պատրիարքական փոխանորդութեան պաշտօնէն հրաժարագիր մը ղրկել Կ.Պոլիս խառն ժողովին, իր խոր շնորհակալութիւնները յայտնելով մէկտեղ այնպիսի պաշտօնի մը կոչելով զինք պատուած լինելնուն համար։

ԱՌ ՏԱՐԱԾԵԱԼ ՀԱՄԱԶԳՅԻՆՍ

Եղբա՛րք, Հայ ենք, ազգ անուանիմք
Սերունդ քաջաց նախահարց.
Զարանենք բախտն բաժնեց զմեզ,
Աւար թողուց օտարաց։
Թէ ձեռք ձեռքի
Տանք, կաթոգի
Ուխտենք Սէր (Սէր, Սէր),
Աստուած յերկինից
Սրբէ մեր դառն
Արցունքներ։
Եղբա՛րք, Հայ ենք, սիրտ համարիւն
Երենք, խօսինք նոյն բարբառ,
Պաշտենք Ցիոնս, սիրենք Թադէ,
Գրիգոր, Ներսէն ամէնքս ալ։
Թէ ձեռք ձեռքի ևայլն։
Եղբա՛րք, Հայ ենք, երկրպագու
Արիւնաժան Ս. Խաչին.
Ի՞նչ փոյթ թ'ամէնքս չենք համածէս,
Բա՛ւ որ դիեզիր ենք Փրկչին։
Թէ ձեռք ձեռքի ևայլն։

Եղբա՛րք, Հայ ենք, անգութ Թրքի
Մահր լուծը ու չղթայն
Հերի՛ք կրենք լուռ անբարբառ,
Ելնենք մահու Գողգոթան:

Թէ մեռք մեռքի ևայլն,

Եղբա՛րք, Հայ ենք, այսքան դարեր
Սուրբ կրօնի նահատակ.
Պիտի սրբուին արցունքնիս ծով,
Դագրին լալիք, ազազակ:

Թէ մեռք մեռքի
Տանք, կաթոգի
Ուխտենք Մ՛ր (Մէր, Մէր),
Աստուած յերկինց
Մրբէ մեր դառն
Արցունքներ:

(Եղանակ հեղինակին) Մ. ՅԱՄԴԵՑԻ

ԿՈՎԿԱՍ

Թիֆլիսի մէջ լուր առնուած է թէ ԲԷ դէսպուրկի բարձրագոյն չրջանակներին մէջ վճռուեր է արդէն որ Կովկասի թաթար և պարսիկ համայնքներին պիտի վերադարձուին իրենց հոգևորական կալուածներն և հոգևորական ու բարեգործական հաստատութիւնների դրամագլուխները, զորոնք այսուհետև պիտի վատկարարեն նոյն համայնքների հոգևորական մարմինները: Ագկէ զատ, նոյն համայնքներուն մէջ ծագած ժառանգական գործերն այսուհետև պիտի քննուին և որոշուին իրենց կրօնական օրէնքին և ոչ թէ ռուսական քաղաքային օրէնքին համաձայն:

— Նուխեցի Ապտուլ Մապուտ-Ճալիլ օղլու-Մուսթաֆայէվ լրագիր մը պիտի հրատարակէ Թիֆլիսի մէջ ռուսերէն ու թաթարերէն կամ արևելեան թիւրքերէն լեզուներով, վտոդոր և կիևի Զխան անուններով: Վտոդոր ռուսերէն Արևելք կը նշանակէ և նոյն բառը թաթարերէն կը թարգմանուի Կիև Զխան:

— Մուլդան Գերբէմ Կիրայ որ թաթարական ծագումէ է և կըսուի թէ Հայերուն ալ համակիր է և Կովկասի փոխարքային օգնական նշանակուած է, ապրիլ 22/5 մայիսին հասեր է Թիֆլիս ուր բազմաթիւ ռուս պաշտօնական անձեր և իր անձնական բարեկամներ դիմաւորելով ընդուներ են իրեն: Զատկի օրը, երբ դեռ Էչմէդիպուրկի էր, Գերբէմ Կիրայ խնդակցական հեռագիր ղրկեր էր Թիֆլիս թաթար և պարսիկ հոգևորականներուն պատերին, չնորհաւորելով կրօնական Թոլտուրեան նոր ուքազը որ Նիքոլա ցարի կողմէն հրատարակուեցաւ այս վերջին օրեր:

ՌՈՒՍԵԻՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Խարպինէն կիմացուինեն թէ ժանտախտ տարածուած է ռուս զօրքերուն մէջ. հիւանդանոցները լցուած են և բժիշկները չեն կրնար հասնիլ ամէնքին: Օրական 300 մարդ կը մեռնի ժանտախտէն:

— Մովակալ Բոտիէսդվենսքի հիւանդացած լինելով, Վլատիվոսդոքի նաւատորմիղին ընդհանուր հրամատար նշանակուեր է մովակալ Գիրիւկ:

— Ռուսական նաւատորմիղը սկսած է մօտենալ Վլատիվոսդոքի. չատ հաւանական է որ քիչ օրէն մովակալ Թոկօ դիմաւորէ իրեն և մովային մեծ պատերազմի մը լուրեր սկսին գալ:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԹՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿԻ 4 լուսանկարներն որոնք հանուած են երբ «Արծիւ վասպուրականի» թերթը կը հրատարակէր 1854ին, երբ Կ. պոլսի պատրիարք էր 1869ին, երբ աքսորուած կը մնար Երուսաղէմ 1891ին և երբ կաթողիկոս ընտրուեցաւ 1892ին, Զորսը մէկտեղ զետեղուած են 60 հարիւրորդամէդը բարձրութեամբ և 46 հարիւրորդամէդը լայնութեամբ ընտիր թանձրաքարտի վրայ ուր նըկարուած են նաև վանի վարագի, Մուշի Ս. կարապետի, Երուսաղէմի Ս. Յակոբի և Էչմիածնի Մայր-Աթոռի վանքերը և արձանագրուած են Թրիմեան Հայրիկի գրած ու հրատարակած գիրքերի անունները:

Այս պատկեր հրատարակած է վանի Ղեւոնմեսրոպեան ընկերութիւնը. հետևապէս զայն գնողը թէ՛ մեր ամենասիրելի Հայրիկի 4 տարբեր ժամանակների լուսանկարները կունենայ և թէ՛ վանի կրթական գործի օգնութեան գանձանակին մէջ ինք ալ լումայ մը ձգած կը լինի:

Գինն է 20 սէնդ (1 ֆրանգ). ա. պահովուած ծրարով 25 սէնդ: Ուտանալու համար դիմել այս հասցէի.

Educational Ass'n of Van
91, Fifth St.
Chelsea Mass. (Etats-Unis d'Amérique)

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախու կը գտնուին, ի միջի այլոց, և հետևեալ գիրքերն որոնց առջեւ նշանակուած գիներին մէջ հաշուուած է նաև գրկելու ծախքը:

Ծրարները ապահովագրուած (recommandé-registered) ուտանալ ուզողները պէտք է որ ամեն մէկ ծրարի (մինչեւ 2 քիլօ) համար 25 սանթիմ ապահովագրութեան ծախքը վճարեն:

Ամեն երկրի փոստերը, քանի՛ սան թիմի համար ալ լինի, մանուտը փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար Մարսէյլի մէջ:

ՄԻ ՊՈՒԿՍԱՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԷՐ (ԶԱՔԱՐԻԱ ՍԹՈՐԱՆՈՎ)

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԳՆՈՐԴԻՔ ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ
1894

1 ֆրանգ և 40 սանթիմ:

Տարածելու համար մեծ քանակութեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը լինի:

(Պարսկաստանի Հայերին համար 1 ֆրանգ է:

Ըրտօսր Հայաստանի կամ Տէզեկագիր Բալուայ, Քարբերդու, Զարսանճագ, Ճապաղչուրի և Երզնկայու: Քաւելուած ըստ խնդրատնց ազգասէրաց «Խիզան գաւառ»:

Աչխատասիրեաց Պօղոս Ծ. վ. Նաթանեան. 2,25 ֆրանգ:

Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմենիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարակելու համար. անոնք որ պէտք կունենան Արմենիայի միջոցով մէկի դիմում առնել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունելիրենց ծանուցումներ, ըստ բազրական սովորութեան: Ծանուցումներու գիները նշանակուած են Արմենիայի հակատը, տառին վրայ հաշուելով. 1 երկաթագրի (գլխագիր) համար 2 սանդիմ և 1 բոլորգրի համար 1 սանդիմ: 3 անգամ դրուելիք ծանուցումի գնին վրայ 0/0ին 10 զեղչ կը լինի. 10 և աւելի անգամներ դրուելիք ծանուցումի գնին վրայ 0/0ին 30 զեղչ. Սակարկութիւն չրնդունուիր:

ԻՄ ՉԱՑՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐՈՋ

(Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՀԱՑՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՒՏՈՐ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԳՐԵՑ ԱԶԱԶԱՐԻՒ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած ներկայացուինէ ընտանեկան տխուր պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի անբարոյական մի հայր իւր ապականուած վարքուբարքով որչա՛փ չարչարեր պատճառ դարձած է և վերջ վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքը սպանուած և անհետացած է ամայարհէ: Գինն 1 ֆրանգ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. Փորթուգալեանի հրատարակած գիրքերին վրայ մանաւանդ զեղչ կը լինի Պարսկաստանի Հայերին համար որոնց կը զրկուի փակագծի մէջ նշանակուած գիներուն:

Ա. ՀԱՑ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻ ՄԸ (Պատմ
Բ. ՀԱՑ ԳԻՒՂԱՑԻ »
Գ. ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱՑԷԼԻ »
Դ. ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՑ
ԵՒ ՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՊՈՒԼՂԱՐ ԱԶԳՍԷ
ԱԶԳԵՑԱՑ (Պատմ
Ե. ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՔՇՈՒԱՌՆԵՐԸ.— »
Զ. ԳԱՄԱՌ ՔԱԹԻՈՄ — ԺՈՂՈՎՐԴԱՒ
ԸՆՔԵՐՑԱՐԱՆ յետ այբուբենաց տպարա
լուաց (Պատմ
Է. ԼԻՆԶԻ ՕՐԵՆՔԸ ՏԱՃԿԱՀԱՑԱՍՏԱՆԻ
(Պատմ
Ը. ԹԻՒՐՔԻԱՒ ՀԱՑԵՐՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԿՈ
ՅԻՆԵՐ (*Թիւրքիոյ Հայերին և իրենց դրացի ազգերի վրայ վիճակագրական և ցեղաբանական ամփոփ և հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կը պարունակէ: Թիւրքահայաստանի մէկ նակող այլ և այլ ազգերէ բնակիչներ Հուին բազդատական մէկ դատական կցուած է առարակին վերջը*) 50 սանթիմ (35 սանթիմ):
Թ. «ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՑՈՒՇԱՐԱՐ (Արմենիա
Ա տարեշրջանի թիւերը այժմ արդէն վին սպառած և միեւնոյն ժամանակ չատերի հետաքրքրութեան առարկայ դարձած լինելով, այդ շրջանի ընթ Փորթուգալեանի գրած առաջնորդ յօդուածներէն գէթ 30ի չափ ամփոփուած են Ցուշարարի մէջ որ ուրիշ դիրքով 124 երեսներէ կը բաղկանայ (1 ֆրանք): 1 ֆր. 40 սանթիմ
Ժ. ՎՐԷԺ (Պուլկարիոյ մէջ Թիւրքերուն սրած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Պուլկարներն ի՛նչպիսի միջոցներու դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար): (15 սանթիմ), 20 սանթիմ
ԺԱ. ԹՈՄԱՍ ՐՈՑԱՐԻՍ (Ռուսաստանի Թիւրքերուն սրած բարբարոսութիւններէն մի փոքրիկ պատկեր կը ներկայացունէ և ցոյց կուտայ թէ Ռուսներն ի՛նչպիսի միջոցներու դիմած են իրենց վրէժ լուծելու համար), (0,15 սանթիմ), 20 սանթիմ

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՑԼ
Տպագրեց Մ. Փորթուգալեան
Le Gérant: François CARRIÈRE
Marseille. — Imprimerie du Midi